

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע כנפות** 130

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 03-6762226 מופץ בכל הארץ ב-90,000 עותקים

"וַיִּתְרַצְצוּ הַפְּנִיּוֹת בְּקֶרְפָּה וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי" (בראשית כה כב)

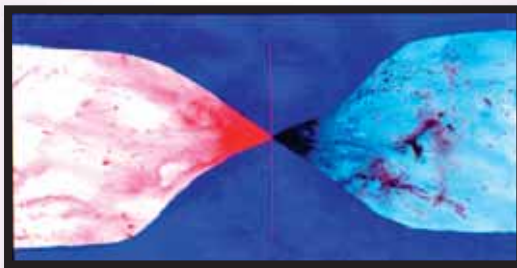
היצר מעורב בכל תנועה מתנועותיו של האדם והוא צריך לדעת להבדיל בין הדבקים. מתוך הרצאותיו של הרב אמנון יצחק

לידתם בהשקט ובטחה ואילו כאן מתחוללת לידת התאומים מתוך סער ומלחמה?! עד כדי כך שאין רבקה יכולה לשאת בצער העיבור; **"וַיִּתְלַךְ לְדָרֵשׁ אֶת ה'** (בראשית כה). **"וַיֹּאמֶר ה' לָהּ שְׁנֵי גֹיִם בְּבֶטְנָךְ וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֶּעִיךְ יִפְרְדוּ וְלֵאמֹם מְלֶאֶם יֵאֱמָר וְרֵב יַעֲבֹד צִעִיר"**. כן הוא מצב העולם ומצבו של כלל ישראל, מלחמה מתמדת וקשה מתחוללת בין כחות הטוב לבין כחות הרע וכן ענין מלחמת ישראל ואומות העולם, אף הוא מענין מלחמת הטוב והרע.

וראה במדרש: **"וַיִּתְרַצְצוּ הַפְּנִיּוֹת בְּקֶרְפָּה"** (שם). **"זֶה רֵץ לְהַרְגוֹ אֶת זֶה וְזֶה רֵץ לְהַרְגוֹ אֶת זֶה"** (בר"ר סג ו). כחות הטומאה והרע אינם יכולים לשאת את הטוב ולוחמים מלחמה עקבית להשמיד ולהכחיד את הכחות הטובים ולכן כל זמן שעדין לא יצאו לאויר העולם היו הכחות מופשטים והמלחמה היתה מלחמה גלויה בין שני הכחות; **"זֶה רֵץ לְהַרְגוֹ אֶת זֶה וְזֶה רֵץ לְהַרְגוֹ אֶת זֶה"**.

עלינו להתבונן בפרשה זו ונבין היטב מהותה של מלחמת היצר ואף שאיננו מרגישים בה, מכל מקום, המלחמה אינה מפסקת בגלל חוסר הבנתנו. וכמ"ש החובות הלבבות: **"מלחמת היצר וחיליו היא המלחמה הגדולה"** (שער יחוד המעשה פ"ה).

עבודת האדם להחליש את כח הרע ולהגביר את כח הטוב, בודאי שאין בכחו לעקור הרע, אבל להחליש יש בידו וכל שלא יתמודד עם כך, אין לן תקוה לזכות, כי הרע אינו פוסק מלהלחם בכל

מורכבים יחד וחסר לו "חוש הטעם", אינו מבחין כלל בפעולותיו איזו מהן נובעת מכח יצר הרע ואיזה להפך. צדיקים ויראי ה' החיים מתוך מנוחת הדעת וניחונים בחוש הטעם וההבחנה יודעים ומרגישים בכך ולכן עומדים במלחמה מתמדת עם היצר שלא ישלוט במעשיהם.

'מעשי אבות סימן לבנים' (סוטה לד.). כל מעשי האבות בספר בראשית אינם ספורי מעשיות בעלמא! אלא: כל מעשיהם שהם יצירת הבריאה כולה **'סימן לבנים'**.

וכן זה שמפורש בכתוב: **"שְׁנֵי גֹיִם בְּבֶטְנָךְ וְשְׁנֵי לְאָמִים מִמֶּעִיךְ יִפְרְדוּ"** (בראשית כה). אין זה מעשה שאירע אצל רבקה אמנו ע"ה בלידת יעקב ועשו, אלא זה למוד שבבילנו לדעת ולהכיר מצב הבריאה וכל העולם כולו וכל מה שיש בכלל - יש בפרט. א"כ, כן הוא מצב כל יחיד ויחיד.

יש להתבונן, בענין מצבו הרוחני של האדם, עלינו לדעת כי האדם חי יחד עם יצרו הרע במשך כל ימי חייו ולמרות שכל מעשיו מחשבותיו ופעולותיו משותפים עמו, אין אנו יודעים ומכירים כלל את יצרנו הרע הנמסך בנו ואיננו יודעים כלל מה הן שאיפותיו וכונותיו אצלנו ואנו סבורים כי אינו שותף לנו בכל עניננו כלל, הלא זה לפלא יחשב!

הוא שרבינו בחיי אומר: **'בן אדם, ראוי לך לדעת, כי השונא הגדול שיש לך בעולם, הוא יצרך, הנמסך בכחות נפשך והמעורב במזג רוחך והמשתתף עמך בהנהגת חושך הגופניים והרוחניים, המושל בסודות (ס"א במדות) נפשך וצפון חובך, בעל עצתך בכל תנועותיך הנראות והנסתרות'** (חובת הלבבות שער חמישי פרק ה). עי"ש בארוכה.

התשובה: שהסבה לאי הכרת האדם את יצרו היא; כיון שהיצר מעורב בכל תנועה מתנועותיו, צריך האדם לבחינה מדוקדקת כדי להבדיל בין הדבקים. ודומה הדבר: למי שניתן לפניו מזון מבושל מכמה מיני מאכל ללא הבחנה, הרי שלא יכיר בתרכובת מיני המאכל ודרוש לכך בחינה מדויקת במה שניתן לפניו. ועוד יותר, כאשר חסר לו חוש הטעם, ודאי שלא יוכל להרגיש בכך כלל.

מלחמת הטוב והרע

"חוש הטעם"

"וַיִּתְרַצְצוּ הַפְּנִיּוֹת בְּקֶרְפָּה" (שם). הנה, כמה וכמה לידות תאומים יש בעולם

כן בנידון דידן: כיון שהרע והטוב

'גנזי המלך' מציג שאלות מעשיות שיש להן מענה בדפים הנלמדים במסגרת 'הדף היומי', עם ביאור 'חברותא'. למותר לציין שאין לסמוך על הנאמר בו לפסיקת הלכה

שו"ת חברותא

טלטול סכין לאחר המילה

מערכת 'חברותא'
מיוחד ל'גנזי המלך'

מסכת ביצה כו:

שאלה: האם מותר לטלטל את סכין המילה בשבת לאחר המילה?

תשובה: סכין המילה הוא מוקצה מטלטול בשבת, כדון מוקצה מחמת 'חסרון כיס'. דהיינו: כיון שהמוהל מקפיד לשמור את סכין המילה שלא לעשות בו שום שמוש אחר ושלא לטלטלו, חוץ מאשר לצורך קיום מצות מילה, הרי הוא מוקצה בשבת.

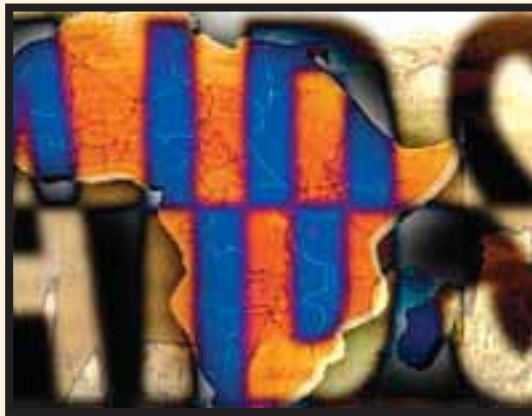
אך אם אירע ברית בשבת ומותר לטלטל את הסכין לצורך קיום מצות הברית, יש לדון אם בסיום מעשה החיתוך של הערלה חייב המוהל לשמוט מיד את סכין המילה מידו, שהרי מעתה הסכין אינו עומד עוד לשמוש באותה השבת והרי הוא מוקצה מחמת חסרון כיס, או שמא 'אין מוקצה לחצי שבת' והוא מותר לטלטלו?.

בשאלה זאת דנו רבות הפוסקים, כאשר יסוד השאלה נעוץ בהבנת דברי הגמרא במסכת ביצה, דף כו: וכך שנינו: 'בעי מיניה הלל מרבא: יש מוקצה לחצי שבת, או אין מוקצה לחצי שבת?'

בפשטות, שאלת הגמרא היא במקרה שחפץ מסוים לא היה מוקצה בתחילת השבת ונעשה מוקצה באמצע השבת ולאחר מכן חדל מלהיות מוקצה, האם חל עליו איסור מוקצה עד סוף השבת, גם לאחר שחדל מלהיות מוקצה? וכגון: סל שהפכו וכפה אותו ועלו עליו אפרוחים (שהם מוקצה) באמצע השבת ולאחר מכן ירדו ממנו, האם כיון שבשעה שהיו עליו האפרוחים היה הסל בסיס למוקצה ואסור לטלטלו אז, הרי הוא ממשיך להיות באיסור טלטול גם לאחר שירדו ממנו האפרוחים, או, שאומרים

אנו 'אין מוקצה לחצי שבת' וכיון שירדו האפרוחים מהסל, מותר לטלטלו. המסקנה להלכה היא: שאין מוקצה לחצי שבת.

ומכאן הדיון לגבי סכין של מילה, שהיה עומד למצות מילה עד לשעת המילה ולאחריה נשאר מקצת מן השבת שאין בה עוד שמוש לסכין המילה, האם הוא נעשה מוקצה למקצת השבת.

אלא, שמקרה זה, שונה לכאורה מהדין של סל שעלו עליו אפרוחים בשבת. כי אמנם הסכין לא היה מוקצה באותה השבת עד לשעת המילה כיון שהוא היה עומד לשמוש עבור המילה, אך עתה, לאחר המילה, הוא צריך להיות מוקצה מחמת חסרון כיס, בעוד שהסל שעלו עליו אפרוחים, הרי עתה הם כבר ירדו ממנו ואין אנו יכולים לאוסרו מחמת שהיה מקודם לכן מוקצה לחצי שבת.

השלחן ערוך יורה דעה סימן רסו,

פסק:

(ג) מותר לטלטל האיזמל לאחר המילה להצניעו בחצר המעורב, אע"ג דאינו צריך לו עוד באותו שבת, דהא לא הוקצה בין השמשות, מאחר דהיה צריך לו באותו שבת.

אך המשנה ברורה סימן שי ס"ק טו

כתב:

כתב הט"ז: איזמל שמל בו בשבת, אין לטלטלו אחר המילה, דהא מוקצה הוא מחמת חסרון כיס, דהא אדם מקפיד שלא להשתמש בו לדבר אחר. ודלא כהמקילין

לטלטל אותו מטעם ד'אין מוקצה לחצי שבת'!

ומבאר המשנה ברורה את דעתו:

דהא בין השמשות גם כן היה מוקצה מחמת חסרון כיס ואין לטלטלו או לשום דבר. ועל כן, אע"פ שעומד למחר למלאכת מילה, מכל מקום, אחר גמר צורך שלו חוזר לאיסור טלטול של בין השמשות, לכן יצניעו באותו חדר שהוא מל שם.

ובשו"ת מהרש"ל סימן מ כתב:

שאלה: האיזמל שמלין בו בשבת אי שרי לטלטלו או להצניעו מיד אחר המילה כי נמצא כתוב בדרשות מהרי"ל שנהג בו איסור?

תשובה:

יראה דשרי לטלטלו או להצניעו אע"ג היכא דליכא מילה בודאי אסור לטלטלו משום מוקצה דחסרון כיס, דהא מסקינן בפרק אין צדין (כו:): ללישנא בתרא דהילכתא כוותיה דאין מוקצה לחצי שבת, דמאחר שהיה מוכן בין השמשות, אע"ג דאידיחי אחר כך, מ"מ, היכא דחזר ואיתחזי, שרי. כל שכן זה שלא הודחה כלל אלא שנעשה בו מלאכתו.

ובשו"ת שבט הלוי חלק ח סימן צא

כתב:

א. דעת המהרי"ל דמיד אחרי מילה יזרוק הסכין והגר"א יו"ד סי' רסו ס"ב הסכים עמו וסמך אתוספתא סופ"ב דסוכה ובירושלמי שם סופ"ג ולא שייך 'אין מוקצה לחצי שבת'! דמוקצה הוא. אלא שהותר לצורך מילה וע"ש ט"ז ס"ק א' והיתר של מוקצה ועודו בידו לא שייך כאן לדעת הגר"א, דזה דוקא בכלי שמלאכתו לאיסור עיין או"ח סי' שח ס"ג, דמלאכתו לאיסור אינו בגדר מוקצה, אלא דחז"ל מיעטו היתר טלטולו.

ב. ודעת הרמ"א יו"ד שם דמותר

לטלטל לאחר מילה ולית ליה סברת הגר"א ודעמיה דבאמת אינו מוקצה.

ג. ודעת הט"ז יו"ד שם להלכה דהוא

מוקצה אלא שהתירו סופה משום תחלתה וע"כ אינו מותר אלא להצניע בחדר שהוא שם. ■

מדרש "וַיֵּשֶׁב יִצְחָק וַיַּחְפֹּר אֶת בְּאֵרֹת הַמַּיִם"

הבארות שחפר יצחק היו כנגד חמשה חומשי תורה. ילקוט שמעוני

"וַיִּקְרָא אֹתָהּ שְׁבַע" (בראשית כו) - כנגד ספר במדבר שהוא משלים שבעה ספרי תורה. שהרי ספר במדבר כולל שלשה ספרים - מראשיתו ועד "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ" ספר בפני עצמו.

ושמונים וחמש אותיות בשני הפסוקים של "וַיְהִי בְּנִסְעַ הָאָרֶץ" (במדבר י) הן ספר בפני עצמו. ומשם ועד סוף במדבר, ספר בפני עצמו.

"וַיִּקְרָא שְׁמָה רַחֲבֹת" (בראשית כו) - כנגד משנה תורה על שם: "כִּי יִרְחִיב ה' אֶלְקֵיךָ אֶת גְּבֻלְךָ" (דברים יב). ■

'כמה בארות חפר יצחק אבינו בבאר שבע? רבי יהודה אומר: "ארבעה. כנגד ארבעה דגלים שעשו בני במדבר". ורבנן אמרו: "חמש, כנגד חמשה חומשי תורה".

"וַיִּקְרָא שֵׁם הַבְּאֵר עֵשָׂק" (בראשית כו)

- כנגד ספר בראשית, שבו נתעסק הקב"ה וברא את העולם.

"וַיִּקְרָא שְׁמָה שְׁטֶנָּה" (בראשית כו) - כנגד ספר שמות על שם וימררו את חייהם בעבודה קשה.

"וַיִּמְצְאוּ שָׁם בְּאֵר מַיִם חַיִּים" (בראשית כו) - כנגד ספר ויקרא שהוא מלא הלכות רבות.

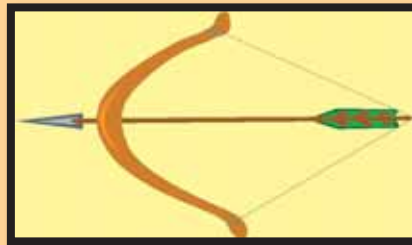
הלכה

איש ציד

האם מותר ליהודי להיות ציד?

זרוע' בהלכות שבת (סימן י"ז) והמהר"ם מרוטנבורג (שו"ת, ח"א, סימן כ"ז) אוסרים על יהודי לעסוק בציד בעזרת כלבים "כפי שעושים הגוים".

מאותה סבה וגם משום צער בעלי חיים פסקו כמה מן הפוסקים שעל פרוה חדשה ועל נעלי עור אין לברך ברכת 'שהחיינו' שכן בהכנתם יש משום מעשי נמרוד ועשיו. ■

ה'נודע ביהודה' דן בהרחבה בשאלה האם מותר ליהודי להיות 'איש ציד'? הוא מגיע למסקנה כי הדבר אסור.

ומנמק: "איך יכול בן בנו של אברהם, יצחק ויעקב למצא עונג במעשי נמרוד ועשיו"? (נודע ביהודה' שו"ת חלק ב'). גם ה'אור

עלי הגיון

"וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו"

אצל יצחק כתוב: "וַיֵּאָהֵב" לשון עבר ואילו אצל רבקה נאמר: "וַיֵּאָהֵב" לשון הווה

האהבה - כשמתבטלת סיבת האהבה בטלה גם האהבה עצמה והיא הופכת לנחלת העבר. לכן נאמר: "וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו". לשון עבר. כי הצייד, הוא דבר חולף.

אבל אהבת רבקה ליעקב לא היתה תלויה בדבר. לעולם היא לא בטלה. ולכן היא מתוארת בלשון הווה מתמשך שאינו מסתיים לעולם: "וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו". אהבת עולם! ■

באהבת יצחק לעשיו נאמר: "וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו" - בלשון עבר. ולעומת זאת אהבת רבקה ליעקב מתוארת בלשון הווה: "וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֵשָׂו" (בראשית כה).

מה בא השנוי בלשון ללמדנו? היה אומר השל"ה הקדוש: אהבתו של יצחק לעשיו היתה אהבה התלויה בדבר. הוא אהב אותו "כִּי צִיד כְּפִיּוֹ". על אהבה כזו אמרו חז"ל: 'בטל דבר בטלה

פרשת 'תולדות'

"וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לַד' לִנְכַח אֶשְׁתּוֹ"

אם יצחק היה מתפלל שלא בנוכחות רבקה היה צריך להזכיר את שמה ואת שם אביה. אבל יצחק לא רצה להזכיר את שם בתואל

הייתי במטה וישנתי כי אני מצפצף עליך והמשגיח אומר לעצמו שזה מצב טוב כי כל פעם שהבחור עדין מרגיש צורך לשקר, סימן שהוא עדין לא מרשה לעצמו "לצפצף..."

בענין כיבוד אב, של עשו הרשע... חז"ל אומרים: שעשו הרשע כיבד את אביו יפה עם בגדים מיוחדים. אבל מה עם כיבוד אב? האם עשו היה יתום מאמא? או שלאמא כבר אפשר להוציא את הנשמה? וי"ל שכיבוד האב של עשו נבע מחשבונות של כדאיות - קבלת הברכות! כדאי להשקיע באבא - העיקר שנקבל את הברכות!

מהיכן יודעים זאת? ראשית, מכך שהוא לא כיבד את אמו! ועוד מהפסוק האחרון בפרשה: "וַיִּלֶךְ עֶשָׂו אֶל יִשְׁמָעֵאל וַיִּקַּח אֶת מַחְלַת בֵּת יִשְׁמָעֵאל בֶּן אַבְרָהָם עַל נַשְׂוֹ לֹאֲשָׁה" (בראשית כח ט), עשו ה"צדיק" שם פתאם לב שאביו לא אוהב את נשות כנען והוא ממהר לקחת את בת ישמעאל! מה קרה?

אומר המדרש: "אָמַר נָכַל בְּלָבוֹ אֵין אֱלֹקִים" (תהילים יד א) 'מה חשב, אמר, אין דרך העולם שאהרוג את אבא, אלא אני אומר לישמעאל אחיו והוא הורגו, ואני הורג את יעקב אחי, ואנו יורשים את העולם. כך לא היה עשו אומר בפיו, אלא בלבו היה מחשב, מאחר שישמעאל הורג את אבי ואני את אחי אנא בא בדין עם ישמעאל ואהרוג אותו ואני יורש את העולם. לכך הוא אומר בלבו, והקב"ה פרסמו, שנאמר: "כִּי אֲנִי חֲשַׁפְתִּי אֶת עֶשָׂו גְּלִיתִי אֶת מִסְתָּרָיו..." (ירמיה מט י). אמר לו הקב"ה, חייך, יודע אני מה שחשבת בלבוך, שנאמר: "וַיִּצַן אֶמְרָה אֶת שְׁנֵי הַגּוֹיִם וְאֶת שְׁתֵּי הָאָרְצוֹת לִי תִהְיֶינָה וַיִּרְשְׁנוּהָ" (יחזקאל לה י). ומי הודיע? 'נד' שם ה'יה'." (שם)

ומה שהאדירו חז"ל את הכיבוד אב שלו - מפני שמבחינת המעשים עשה זאת בצורה נפלאה, אבל הכונה היתה נבזית.

תרגום אונקלוס אומר: 'ורחים יצחק ית עשו ארי מצידיה הוה אכיל...'

האם אפשר לומר שבגלל שיצחק אכל מהצידה של עשו, הוא אהב אותו? אומר ה'ליקוטי בתר ליקוטי': בגמרא

כתוב שרבי פנחס בן יאיר לא היה אוכל אצל אף אחד, מיום שעמד על דעתו הוא לא אכל אפילו אצל אביו. הוא לא נהנה מבני אדם וזאת כבר דרגה! וממילא באונקלוס צריך לקרוא כך: עשו הוא שלא אכל בבית. הוא "שיחק" את הדרגה של רבי פנחס בן יאיר! ואין הכונה שיצחק אוכל מהציד של עשו, אלא עשו אוכל מהציד של עצמו והוא לא חי על חשבון ההורים. לכן יעקב "החזיק" מעשו שהוא בעל דרגה כזאת וחשבו לצדיק.

פירוש נוסף: אומר הרב ירחמיאל קראם שיצחק הכיר טוב מאד את הבן שלו! אלא שהוא ידע שמה שעשו עושה בחוץ (את כל העבירות), הוא יכול לעשות בבית ואם הוא לא עושה, זה סימן טוב!

משגיח אחד בישיבה ניגש לבחור ושאל אותו: "היכן היית אתמול בערב בשעור?"

ענה התלמיד: "הייתי בקופת חולים". לאחר שהמשגיח הלך, החלו כל החברים צוחקים. למה? כי אתמול היה יום ג' וקופת חולים סגורה אחה"צ. ולמה המשגיח מאמין לו? האמת היא שהמשגיח לא מאמין לו כלל! אלא שהוא יודע שהבחור גם יכול לומר לו:

הרה"ג שלמה ליונשטיין מיוחד ל'גנזי המלך'

"תולדת יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק" (בראשית כה יט)

בכל דרכיו והליכותיו של יצחק היה ניכר הרושם שהוא בנו של אברהם, להבדל מישמעאל שגם הוא היה בן אברהם אבל לא היה ניכר שהוא בנו. וזו הסבה ש"וַיְהִי יִצְחָק בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה בְּקַחְתּוֹ אֶת רִבְקָה" (שם פס' כ), רק כשהיה בן ארבעים נשא אשה מפני שלא היה יכול לקחת אשה כי לא נמצאה הראויה לו. (העמק דבר)

"וַיַּעֲתֶר יִצְחָק לַד' לִנְכַח אֶשְׁתּוֹ כִּי עַקְרָה הוּא" (בראשית כה כא)

למה דוקא "לנכח אשתו"?

אומר המהרי"ל דיסקין: שאם יצחק היה מתפלל שלא בנוכחות רבקה, הוא היה צריך להזכיר את שמה ואת שם אביה. יצחק לא רצה להזכיר את שם בתואל, לכן החליט להתפלל לידה וכבר מובא בהלכה שהמתפלל על החולה בפניו, אינו צריך להזכיר את שמו.

ויש פירוש נוסף. יצחק ידע שיהיו לו ילדים. ד' הבטיח לאברהם אבינו: "כִּי בְרַךְ אֶבְרָהָם וַהֲרַבָּה אַרְבָּה אֶת יִרְעָה" (בראשית פרק כב). ד' גם הבטיח לתת לזרעו את הארץ, "כִּי בְיַצְחָק יִקְרָא לָהּ יִרְעָה" (בראשית פרק כא). לכן יצחק ידע שיהיו לו ילדים, אלא שהוא רצה שהם יהיו מרבקה! לכן עתר יצחק לד' לנוכח אשתו ולא רצה ילדים מאשה אחרת!

"וַיֵּאָהֵב יִצְחָק אֶת עֶשָׂו כִּי צִיד בְּפִיו וַרְבֵּקָה אֲהַבְתּוּ... יַעֲקֹב" (בראשית כה כח)

רמז

"עַקֵּב.. שְׁמַע

אַבְרָהָם

בְּקָלִי"

בין ערובי תבשילין לערובי תחומים

רש"י אומר: "שְׁמַע אַבְרָהָם בְּקָלִי" - 'כשנסיתי אותו'. "וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֵרָתִי" - 'גזרות להרחקה על אזהרות שבתורה כגון שניות לעריות ושבות לשבת'.

ודורשים חז"ל: שאברהם אבינו שמר 'אפילו עירובי תבשילין'. שואל הגאון מוילנא: איך דייקו חז"ל מהפסוק הזה שמר על עירובי תבשילין?

והוא עונה: זו טעות בדפוס. היה כתוב ע"ת ותרגמו זאת בדפוס לעירובי תבשילין. היה צריך להיות כתוב 'עירובי תחומים' ואת זה לומדים מהמלה 'עַקֵּב אֲשֶׁר שְׁמַע אַבְרָהָם בְּקָלִי' (בראשית כו), שעושים זאת, עם העקב.

"גִּשְׁה נָא

וְאַמְשָׁךְ בְּנִי"

ריח גן עדן ליוה את יעקב אבינו

"גִּשְׁה נָא" ר"ת גן.

אומר ה'ציצים ופרחים': (בנו של ה'בן איש חי') שיש כאן רמז למה שאמרו חז"ל: 'בשעה שנכנס אבינו יעקב אצל אביו נכנסה עמו גן עדן' (מ"ד בראשית פרשה סה פסקה כב). ■

המיתה?

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ אֵל יַעֲקֹב הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאֲדָם הָאֲדָם הַזֶּה כִּי עֵינַי אֲנֹכִי" (בראשית כה ל)

שמעתי מידידי הר' אליהו אלבוים: האדמ"ור מגור, ה'אמרי אמת', בא לארץ לפני השואה מספר פעמים ובאחת הפעמים הוא הגיע לפסח ועשה כאן את ליל הסדר. באמצע הסדר, הוא שם לב שבנו, ה'בית ישראל' (שהיה לאדמ"ור אחריו) לא נמצא! לאן הוא נעלם? לאחר שחזר הוא שאל אותו, איפה הוא היה? ענה ה'בית ישראל' שהוא אוהב לשמוע איך היהודים עושים את הסדר, לכן הוא מסיים מהר והולך לשמוע את היהודים עושים סדר... (ועד סוף ימיו, כשכבר היה לאדמ"ור נהג לסיים מהר את הסדר ולצאת לרחוב ולשמוע איך היהודים עושים את הסדר).

ושאל אותו אביו ה'אמרי אמת': "מה שמעת?"

ענה ה'בית ישראל': "שמעתי חכם ספרדי אחד ששאל את ילדיו כשהגיעו לפסוק "אֵל תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ נָא" (שמות יב), שכתוב שיעקב אבינו דבר יפה כשאמר לאביו יצחק: "קום נא שְׂבֵה וְאָכְלָה מִצִּידִי" (כז יט), נשאלת השאלה: הלא גם עשו דבר יפה שאמר: "הַלְעִיטְנִי נָא מִן הָאֲדָם הָאֲדָם הַזֶּה"? והילדים לא ידעו לענות!

ענה האבא: "הַלְעִיטְנִי נָא" הכונה שעשו רוצה לאכול מהמאכל אפילו כשהמאכל עוד לא מוכן! "נָא" כלומר מהר!"

ה'אמרי אמת' נהנה מכך וכנסע חזרה לפולניה אמר לחסידים שהגיעו לקבלו: "הבאתי לכם פירות מארץ ישראל..."

"וַיֹּאמֶר עֲשׂוּ.. אֲנֹכִי הוֹלֵךְ לְמוֹת וְלָמָּה זֶה לִי בְּכַרְהָ" (בראשית כה לב)

כשמזכירים לצדיקים את יום המיתה, הם מיד עושים תשובה, אבל הרשעים כששומעים את יום המות מיד אומרים: "הַלְעִיטְנִי נָא"! (בראשית כה).

אומרת הגמרא (ברכות ה.): 'אמר רבי לוי בר חמא אמר רבי שמעון בן לקיש: "לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע .. אם נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה .. אם נצחו מוטב ואם לאו יקרא קריאת שמע .. אם נצחו מוטב ואם לאו יזכור לו יום המיתה..'

למה שלא יזכיר מיד את יום

אם יזכיר לו את יום המיתה בלי ללמוד תורה לפני כן, יאמר היצה"ר "טוב מאד, הואיל וממילא מתים בסוף, צריכים להספיק לנצל את הזמן להנאות ותאוות - "אָכּוּל וְשָׂתוּ כִּי מִחַר נְמוֹת" (ישעיהו כב יג) וכדי לדעת מה להספיק ואיך לנצל את הזמן צריך לקרוא ק"ש וללמוד תורה ואז כשיזכיר לו את יום המיתה, יוכל לנצח את היצר ולפרוש מן החטא. ולדוגמא איך נראה אדם שמזכיר לעצמו את יום המיתה ללא תורה, נביא את הספור הבא...

מספר רבנו יוסף חיים ה'בן איש חי' צוק"ל: מעשה שהיה בעיר נאפולי שאשה אחת שכבה על ערש דווי וכשנטתה למות שלחה לקרות לאשה אחת שהיתה אשת ריבה מימים רבים, למען עשות שלום איתה לפני מותה והקרובים שלה מהרו למלאות בקשתה וילכו אצל אשת ריבה ויאמרו לה איך זאת היא נוטה למות ורוצה לעשות שלום עמה ואי אפשר שתקום ממיטתה לבא אצלה, כי מסוכנת היא ואי אפשר להרים ראשה מעל הכר. ותשמע אשת ריבה לדבריהם ומבלי אחזר אפילו רגע אחד מיהרה לבא אצלה ותשמח זאת החולה בראותה אותה ובעודה שוכבת פשטה זרועותיה לחבק אשת ריבה למען נשק לה ופתאם נשמע קול צעקה נוראה ובני בית מהרו להפריד בין הנשים האלה ויראו כי החולה בהתאזרה בשארית כחה לנשק את אשת ריבה, נשכה את החוטם של אשת ריבה וחציו נפל ארצה. ותתעלף הנשוכה ויובילוה אל בית החולים ואז החולה הנושכת קראה בעליצות לבב ותאמר ברוך ד' הנה הפעם הזאת היא תמות במנוחה ואחרי רגעים מספר מתה החולה.

"וַיַּעֲקֹב נִתֵּן לְעֵשׂוֹ לְחֶם וַנְּזִיד עֲדָשִׁים וַיֹּאכַל וַיִּשְׂתֶּ" (בראשית כה לד)

מצטט ה'פניני קדם' (המביא מדברי גדולי האחרונים) את הגמרא (עירובין): שכור שמוכר, המכר שלו אינו מכר. וזה בתנאי שהוא שכור כלוט שאינו מסוגל ללכת. אבל אם הוא יכול ללכת, אז המכר שלו - מכר! ואומרת לנו התורה; לאחזר שיעקב נתן לעשו את הנזיד, עשו קם והלך. כלומר: הוא לא היה שכור וממילא המכר שלו - מכר! ■

"וַיִּתְרַצְצוּ הַפְּנִיּוֹת בְּקֶרְפָּה וַתֹּאמֶר אִם כֵּן לָמָּה זֶה אֲנֹכִי" (בראשית כה כב)

1 >>> המשך מעמ' 1

מדרשו של שם ועבר עד שלש עשרה שנה ובכל זאת, יעקב הלך לבית ה' ועשו לבית עובדי כוכבים.

במה נבדלו שניהם, אחר שכנעוכם למדו יחד? איתא בחז"ל: 'רבי ברכיה בשם רבי לוי: "שלא תאמר, משיצא ממעי אמו נזדווג לו, אלא, עד שהוא במעי אמו, זירתיה מתוחה לקבליה, הדא הוא דכתיב: "זרו רשעים מרחם" (תהילים נח)'. (מדרש רבה בראשית סג (1).

הרי כי הבדלתם היתה מלידה ומבטן, זה נולד בתכונה טובה וזה נולד בתכונה רעה ואם כן: מה פשעו שנעשה רשע אחר כך ולא היה יכול לנצח את טבעו הקשה?

פשעו של עשו

אמרו חז"ל: 'כיון שראה שמואל את דוד אדמוני, נתיירא. אמר: "זה, שופך דמים כעשו. אמר לו הקב"ה: "עם יפה עינים, עשו מדעת עצמו הוא הורג, אבל זה מדעת סנהדרין הוא הורג" (ילק"ש שמואל א טז). הרי לנו: שגם דוד משיח ה' שמראהו החצוני היה אדמוני ובכ"ז כל מעשיו היו על פי התורה, מפני שנלחם קשה ביצרו, כמ"ש חז"ל: 'דוד הרג את יצרו', פירוש: שהלך בקצה האחרון של כפיית המדות עד עקירתו ובטולן מן השרש ממש, עד שאמר על עצמו: 'וְלִבִּי חָלַל בְּקַרְבִּי' (תהילים קט). הרי לנו מזה, שאפילו מי שיש לו תכונה קשה יש בידו לתקן את עצמו, אם בגדר: כבישת המדות או בגדר: תקון המדות.

וכמו שכתב הגר"א ז"ל: שמי שטבעו טוב, הוא דומה לרוכב על סוס טוב ומי שטבעו קשה עליו, דומה לרוכב על סוס רע - ו'לפום צערא אגרא'. ולפי"ז נמצא: שגם עשו היה בידו לנצח את יצרו הרע ולחנך את עצמו בקצה ההיפוך, לו רצה באמת. מזה יש להתבונן: עד כמה גדולה חובת חנוך המדות, שיעיין אדם על מעשיו עיון שלם וישקול פעולותיו ומדותיו לפי מצב תכונתו ומזגו, כל אחד לפי טבעו במדה ובמשקל הראוי לו, כמ"ש הרמב"ם ז"ל:

ש'האדם היודע במלאכת הרפואות, כשיראה מזגו שישתנה מעט שנוי, לא ישבות ולא יניח החולי להתחזק, עד שיצטרך אל רפואה חזקה בתכליתו... כן האדם השלם, צריך לו, שיזכור מדותיו

אדם הראשון נכשל בחטא, אף שעדיין לא היה כח התאוה בקרבו וחטאתו נבע מכח הטומאה שהוא כח הנחש. וראה מה שכתב החובות הלבבות: 'זמן הידוע כי הגברת התאוה על השכל היא ראש כל חטאת וסבת כל גנות' (פרישות פ"ב). שלאחר חטא אדה"ר שאכל מעץ הדעת נוצרו בנו כח התאוות והרצונות ולא נטה עם, אל העולם ותאוותיו, עד שנטו מן התורה! כדי לקיים את התורה כהלכתה, לא יתכן זאת באם קרוב הוא לתאוותיו! דרך קניית התורה היא רק בעת שיתרחק ריחוק רב מן התאוות.

וראה שם בחובות הלבבות שהאריך בזה, שדרך אבותינו היה הסתפקות במועט ולכן זכו לתורה וכמ"ש חז"ל: 'ש'העולם פולו אינו ניזון אלא בשביל חנינא בני וחנינא בני דיו בקב תרובין מערב שבת לערב שבת' (תענית כד:). על אחת כמה וכמה בזמננו, שכל

מצבנו הוא רק הגברת תאוות העוה"ז, ודאי שקשה מאד לשמור את התורה, עד שכמעט אפשר לומר כי לזכות לתורה ללא עבודה ויגיעה הרי זה היפוך הטבע ממש וכל זה מפורש בקרא: 'וְלֹא תִתְּנוּ אַחֲרַי לְבַכְּכֶם וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם' (במדבר טו).

ופירש"י: 'אַחֲרַי לְבַכְּכֶם זֶה מִינֹת וְאַחֲרַי עֵינֵיכֶם זֶה תֵּאוֹת'. ואלו שתי הסכנות העומדות בפני האדם.

'וַיֵּצֵא הָרִאשׁוֹן אֲדָמוֹנִי כְּלוֹ כְּאֲדָרֶת שְׁעָר' (בראשית כה). הרע יוצא לאויר העולם מתוקן ושלם! רק לכח הטוב דרוש תקון ומבלעדי זאת אין מאומה. ומעתה כמה פשוט שאם לא ישים לבו לכך, לא יבחין כלל בכחות המנחים אותו ויכול לעשות עבירות ויחשוב שכל מעשיו שלמים, אין בהם פגם. 'וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים' (שם). עד שגדלו, הלכו שניהם לבית הספר ולא הבדילו ביניהם ואף שעוד במעי אמו, שאף עשו לצאת ולהדבק בבתי עבודה זרה, מ"מ, לא הורגש זאת כלל, כי כח היצר גדול, שיכול להתעטף באיצטלא של מעשי צדקות ולא חשים כלל שתחת האיצטלה מונח רשעות לאין גבול. ולכן דרוש עמל ויגיעה מרובה כדי להבחין בין הרע לטוב. (אור יחזקאל).

'וַיִּגְדְּלוּ הַנְּעָרִים וַיְהִי עֲשׂוֹ אִישׁ יָדַע צִיד אִישׁ שְׂדֵה וַיַּעֲקֵב אִישׁ תָּם יֵשֵׁב אֶהְלִים' (בראשית כה כז).

עשו נתגדל יחד עם אחיו יעקב בבית

מה שבירו, זה מכיר ציוויו של זה וזה מכיר של זה, 'ר' לוי אמר: שלא תאמר, רק משיצא ממעי אמו, אלא, אף במעי אמו, זה רוצה להרוג את זה וזה רוצה להרוג את זה. כשהוא עובר על בתי ע"ז עשיו מפרסם לצאת, וכשהוא עובר ליד בתי כנסיות ובתי מדרשות יעקב מפרסם לצאת. זה מצב האדם בעולמו ורק איננו מרגישים בזאת, כי היצה"ר מעורב בכל מזג רוחנו ומשו"ה קשה להבחין בכך.

"וְלֹאִים מְלֵאִים יֵאֱמָרְךָ וְרַב יַעֲבֹד צְעִיר" (בראשית כה). כאשר האדם מחזק את כחות הטוב שבקרבו יכול להגיע למצב ש'רַב יַעֲבֹד צְעִיר', שכחות הטוב ישלטו על כחות הרע, 'וְאַחֲרַי כֵּן יֵצֵא אַחֲרֵי וַיִּדּוּ אַחֲזֵת בְּעַקֵּב עֲשׂוֹ' (שם).

מגלה לנו התורה את דרכי המלחמה ביצר: חייב אדם לעמוד תמידית ולהחזיק בעקב היצר ולא להרפות ממנו, אף לשעה קלה.

לכן: 'לְעוֹלָם יִרְגֵּזוּ אֲדָם יֵצֵר טוֹב עַל יֵצֵר הָרָע' (ברכות ה:), כי בעת שנותן ליצר ממשלה אף לרגע, כבר סכנתו מרובה שיאבד לגמרי ולא יוכל יותר לקום.

וראה שם במדרש: 'באותה שעה, רצה סמאל להרוג יעקב במעי אמו, אלא, שעמד מיכאל כנגדו באותה שעה ורצה לשרוף לסמאל, עד שהושיב הקב"ה בתי דינים ביניהן' (ילק"ש בראשית כה קי). מבואר: שאין זו מלחמה במשמעות הפשוטה, אלא, מלחמת מלאכים היא! ואנו איננו יודעים כלל, מענינים אלו ולא מודעים להם.

הטעית היצר

ויש להתעורר: עד היכן מגיע כח הרע, שיש באפשרותו לחולל מהפיכות ויצירות חדשות בבריאה! וכמו שמצינו בחטא העגל שמובא במדרש, שעשה השטן ערבוביא בעולם והראה דמות משה מונחת בארון כדי לבלבלם. 'אָמַר לָהֶם: "מִשֵּׁה רַבְּכֶם, הֵיכֵן הוּא?" אָמְרוּ לוֹ: "עֲלֵה לְמִרוֹם". אָמַר לָהֶם: "בֹּאוּ שִׁשׁ!" וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ עֲלָיו. "מֵת" וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ עֲלָיו. הִרְאָה לָהֶם דְּמוֹת מִטְוֹ' (שבת פט:). הרי מוכח: שכח הרע מקורו ויסודו בענינים רוחניים שאין לנו הבנה בהם.

עלינו לדעת: כי הסכנה העומדת בפני האדם היא מלחמת אדם בתאוותיו, הנה,

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

שנאמר: "כָּל דֶּרֶךְ אִישׁ יִשָּׂר בְּעֵינָיו" (משלי כא ב). זה רק לפום ריהטא, אבל לאחר העיון והבירור יתבאר לו האמת, אם כונתו לשם שמים, או מרמה הוא את עצמו, או את אחרים?!

ומי שרוף אחר האמת לא יתן את נפשו להלכד בפח הטעות והרמיה, אלא יבקר את מדותיו ויחפש דרכיו וזה הנקרא בירור המדות והמעשים. הרחמן יזכנו לחנך מדות נפשנו במשקל הנכון, אכי"ר. ■ (מוסר התורה ח"א ד' מט.)

לברכה זה הענין וכתבו עליו ואמרו: 'כָּל הַשָּׁם אֲרֻחֲתֵינוּ (בעולם הזה) זֹכֶה וְרוֹאֵה בִישׁוּעָתוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא' (מוע"ק ה.). שנאמר: "וְשֵׁם דֶּרֶךְ אֲרָאָנוּ בִישׁוּעַ אֱלֹקִים" (תהלים נ כג) **אל תקרי "ושם" אלא "ושם" והשימה - הוא, השעור והסברא עכ"ל** (שמונה פרקים פרק ד'). לשום דרך (להעריך ולאמוד) ולהשגיח על המעשים ולבחון כל הפעולות שיהיו נקיות מתערובות של המדות הרעות, אף שנדמה לו שכונתו לשם שמים, כמו

תמיד וישקול פעולותיו ויבחן תכונות נפשו יום וכל מה שיראה נפשו נוטה לצד קצה מן הקצוות, ימהר ברפואה ולא יניח התכונה הרעה להתחזק, בשנתו (את) מעשה הרע',

עוד אמר: 'כשיהיה האדם שוקל פעולותיו תמיד ומכון אל אמצעותן, יהיה במדריגה עליונה ממדרגת בני אדם. ובוזה יתקרב אל השם יתברך וישיג את טובו. וזוהי הדרך השלמה שבדרכי העבודה. וכבר זכרו חכמים זכרונם

דפום הכהנים

03-616 22 36

יעמדו על הברכה

רפואה שלמה למסעודה בת ליהו	לעלוי נשמת אסתר בת בטינה	חזרה בתשובה שלמה לג'יורג'יו בן רוזיטה	זרע של קימא ליחיאל בן מזל ואביבה בת שושנה
שמירה והצלחה למרטינה ואלברטו בני אנטוניה	רפואה שלמה לבקי בת ג'וליה	זוג הגון לסטפנו דויד בן איטליה	פרנסה בשפע ובריאות לכל משפחתו של התורם
ברכה למשפחתו של חמוני בן מרים	ברכה למשפחתו של אליהו בן ג'וליה	ברכה למשפחתו של אליו בן גזאל	רפואה שלמה ופרנסה בשפע ליהודית, אסתר, דליה ומאירה בנות זהרה

www.FINOTEC.com

שותף עסקי יקר,
3 טריליון דולר מתגלגלים מדי יום בשוק המט"ח, השוק הגדול בעולם.
חברות המחקר המובילות צופות גידול של פי 20 במהלך השנתיים הקרובות!
ואיפה אתה בתמונה?
כשותף עסקי של פיננטק תוכל להינות מתוכנית השותפים המהפכנית Profit Share
פיננטק חברת המסחר המט"ח היחידה בישראל, בה תרוויח גם כשלקוחותיך מרוויחים.

הרשות לניירות ערך האמריקאית
מבטיחה ומקיימת!
חייג 2021 *

אמנון יצחק

עם הרב

דמי כניסה 10 ש"ח

לחיות באמת'

ביום רביעי ח' בכסלו 29/11/06
השערים יפתחו ב-19:30 תחילת התוכנית ב-20:00

אשקלון

© כל הזכויות שמורות לארגון "שופר"

אולם ארמונות לב ההסתדרות 40 קניון לב אשקלון

הערב בחסות עמותת 'אמרי בנימין' לע"נ רבי בנימין חזקוני זצ"ל 'אור לנוער' בנשיאות הרב גרוסמן שליט"א

ההרצאות מאובטחות

חדש! חדש! חדש!

שופר ניוזטל'

054-6777778

050-8007779 057-3777779

9. סיפורים שהצליחו

10. פספוסים

11. הורדות סלולריות

12. חנות קול שופר

5. ברכות

6. טלצ'ט

7. חדשות

8. קלטות

1. אמרות יומיות

2. מועדי הרצאות

3. הרצאות בשידור חי וחוזר

4. שיעורים שבועיים

מהיום: הרב אהנון יצחק איתך בכל מקום ובכל זמן